

Bocian

Co zrobiliśmy na rzecz ochrony pustułki!

2019-03-01

Coroczne informacje dostarczane zainteresowanym na stronie BOCIANA o tym co robimy na rzecz ochrony pustułki nie pokazują całokształtu naszej działalności w tym temacie. Dlatego też uznałem, że warto przedstawić krótkie podsumowanie. Naszą przygodę z pustułkami rozpoczęliśmy w 2003 roku przystępując do ogólnopolskiego programu ochrony gatunku zainicjowanego przez Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”. W latach 2003-2004 zamontowaliśmy 250 skrzynek lęgowych. Znalazły one lokalizacje m.in. w okolicach Siedlec, Kielc, Białej Podlaskiej i w Warszawie. Większość z nich została zamocowana w krajobrazie rolniczym. Po pierwszych sezonach wyniki były zaskakująco pozytywne. Pustułki zaczęły zajmować kolejne skrzyнки, w większości z sukcesem lęgowym. W latach 2005-2007 roku otrzymaliśmy dużą porcję skrzynek od kilku instytucji, ponadto kilka szkół wykonało bezpłatnie skrzyнки i przekazało naszej organizacji. W kolejnych latach dowieszaliśmy skrzyнки w różnych miejscach, głównie na terenie gmin powiatu siedleckiego. Co kilka lat na realizację naszych działań staraliśmy się o środki finansowe z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Warszawie. Niezależnie od głównych działań wokół Siedlec, w kilku różnych miejscach Polski środkowo-wschodniej, dzięki aktywności kilku osób, zawieszono zostały pokaźne liczby skrzynek; w pow. sokołowskim (woj. mazowieckie), łowickim (woj. łódzkie), proszowickim (woj. małopolskie), działdowskim (woj. warmińsko-mazurskie), brodnickim (woj. kujawsko-pomorskie), w Olsztynie i Pruszkowie.

W pierwszych latach czynione były starania, aby w sezonie lęgowym sprawdzać wszystkie zamontowane skrzyнки. Jednak po pewnym czasie, ze względów organizacyjnych i finansowych, stało się to niemożliwe. Dlatego też nasza wiedza, jeśli chodzi o zasiedlanie zamontowanych skrzynek, jest ograniczona. Od 2008 roku monitorowane są systematycznie tylko skrzyнки w Pruszkowie oraz duża partia skrzynek na terenie powiatu siedleckiego, sokołowskiego, łosickiego i węgrowskiego – łącznie w ostatnich latach to ponad 400 skrzynek. Przez okres 16 lat (2003-2018) skrzyнки zostały powieszono w min. 1100 lokalizacjach. Znaczna ich część zawieszono została na obszarze regularnie monitorowanym (pow. siedlecki, sokołowski, łosicki i węgrowski). Na tym terenie większość skrzynek została już wymieniona (ponad 300 szt.), część nawet dwa razy. Tak więc faktyczna liczba skrzynek wykorzystanych do czynnej ochrony wyniosła min. 1410.

W przybliżeniu pustułki przystąpiły do min. **1610 lęgów** w naszych skrzynkach, wyprowadzając z nich **ponad 6000 młodych**. Jest to liczba z pewnością mocno zaniżona, gdyż duże „grupy” skrzynek w kolejnych sezonach po ich zawieszeniu nie były w ogóle kontrolowane. I tak np. w okolicach Kielc, gdzie zamontowano kilkadziesiąt skrzynek wiemy tylko o 4 zasiedlonych budkach; w powiecie proszowickim, gdzie zawieszono 100 skrzynek, wiemy zaledwie o 3 zajętych skrzynkach; w pow. łowickim, w ponad 20 budkach na terenie doliny Bzury nie wiemy nic; prawie nic nie wiemy, poza jednym przypadkiem, o zasiedleniu blisko 50 skrzynek w pow. działdowskim. Na terenie stale monitorowanym obejmującym powiat siedlecki i miasto Siedlce (pow. 1635 km²), pustułki przystąpiły do **min. 1233 lęgów** w ww. okresie odchowując blisko **4700 młodych!** Pomimo znaczącego wzrostu liczebności na tym terenie, pustułka wg skali Tomiałowicza, jest nadal ptakiem nielicznym (1-10 p/100 km²). Przeliczając na jednostkę powierzchni obecnie wynosi ona obecnie niespełna 8 p./100 km². Uwzględniono tu również pary pustułek gniazdujące poza budkami.

Warto podkreślić fakt, że ostatnia ocena liczebności pustułki w Polsce, na podstawie MPD (Monitoring Ptaków Drapieżnych) wyniosła 4900-5100 par lęgowych (Chodkiewicz i inni 2015). Dane z ostatnich lat z monitoringu wykazują stabilizację liczebności gatunku w naszym kraju. Kto wie, czy do takiego stanu nie przyczyniają się w dużej mierze nasze działania ochroniarskie?! W krajach zachodniej Europy w ostatnich latach notuje się spadek liczebności pustułki. Należy zaznaczyć jeszcze fakt, że skrzyнки przeznaczone dla pustułki były wykorzystywane także przez inne gatunki zwierząt. Poniżej jest ich lista, wg częstości zasiedlenia:

Sójka *Garrulus glandarius* (regularnie)

Wiewiórka pospolita *Sciurus vulgaris* (regularnie)

Gołąb miejski *Columba livia f. Urbana*(regularnie w miastach)

Uszatka *Asio otus*(nieregularnie)

Puszczyk *Strix aluco*

Szerszeń europejski *Vespa crabro*

Osa pospolita *Vespula vulgaris*

Kawka *Corvus monedula*

Nurogęś *Mergus merganser*

Grzywacz *Columba palumbus*

Kwiczół *Turdus pilaris*

Kos *Turdus merula*

Śpiewak *Turdus philomelos*

Pliszka siwa *Motacilla alba*

Kuna leśna *Martes martes*

Krzyżówka *Anas platyrhynchos* (prawdopodobnie)

Jak się okazuje, wymagana jest systematyczna kontrola skrzynek. Dzięki monitoringowi zyskujemy wiedzę nie tylko nt. zasiedlenia i efektu lęgów ptaków, ale również nt. potrzeb interwencyjnych (wymiana starej skrzynki na nową, konieczność naprawy, czyszczenia, obcięcia gałęzi zasłaniających wlot skrzynki czy wreszcie „uzupełnienia” skrzynki w sytuacji, gdy poprzednia zaginęła). Dodatkowej pracy zatem nie brakuje. Niestety, siłą samego wolontariatu nie da się tego wszystkiego ogarnąć. Nadal będziemy zajmować się ochroną pustułki, bez względu na możliwości finansowe. Ich brak ogranicza niestety efektywność całego przedsięwzięcia. Celowo nie wymieniałem wszystkich osób i instytucji zaangażowanych czy też wspierających program, gdyż mógłbym niechcący kogoś pominąć. Ponadto niniejszy tekst byłby znacznie dłuższy.

W związku z powyższym zachęcamy do wsparcia programu. Środki można wpłacać nadal na pomagam.pl/pustulka

Mirosław Rzępała

Załączniki do pobrania

- Rozmieszczenie skrzynek.pdf [1 MB]
- Skrzynki zajmowane przez pustułki.pdf [1 MB]